

TVIRTINU

KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO IŠVADA

2023 m. rugsėjo 8 d. Nr. LS(LTG)-6772/2023

Vilnius

1. Viešojo sektoriaus subjektas, kuriame atliktas KPT nustatymas (veiklos sritis (-ys), kurioje (-iose) buvo atliekamas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas, jos (-ų) trumapas aprašymas)	Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas (toliau – KPTN) buvo atliktas "AB Lietuvos geležinkeliai" (toliau – LTG) įmonių grupės
2. Asmenys (subjektai), atlikę viešojo sektoriaus subjekto KPT nustatymą	LTG Verslo atsparumo Verslo saugumo (VS) Antikorupcinės politikos vadovė Žaneta Navickienė
3. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo pradžios ir pabaigos laikas. Analizuotas laikotarpis	KPTN pradėtas 2023 m. birželio 12 d., baigtas 2023 m. liepos 14 d. Analizuotas laikotarpis 2022 m. sausio mėn. – 2023 m. birželio mėn.

4. Nustatytos rizikos, jų lygiai, suskirstymas pagal svarbą

POVEIKIS	Katastrofinis	5	10	R3 15	20	25
	Kritinis	4	8	12	16	20
	Pastebimas	3	R1 6	9	12	R2 15
	Žemas	2	4	6	8	10
	Nereikšmingas	1	2	3	4	5

		Labai žema	Žema	Vidutinė	Aukšta	Labai aukšta
	TIKIMYBĖ					
Rizikingumo lygis	Rizikos pavadinimas, tikimybės, poveikio lygis:					
Rizika – R1 Vidutinis rizikingumo lygis 6	R1 – į atitinkamas pastovias pareigas paskiriamas asmuo, kurio patikimumas nėra patikrintas P=3; T=2. Rizikos lygis: $R=T \times P$; $R1=6$ Tikimybė (T) vertinama 2 lygiu (žemas lygis), nes 2022 m. buvo nustatyti 3 atvejai, kuomet buvo įdarbinti asmenys nepatikrinus jų patikimumo, o žemas lygis identifikuojamas tuo atveju, kai yra nustatyti ne daugiau kaip 3 atvejai per metus subjektuose, kuriuose dirba daugiau kaip 5 000 darbuotojų. Poveikis (P) vertinama 3 lygiu (pastebimas lygis), nes atlikus pateiktų poveikio kriterijų, kurie nusako konkrečios rizikos sukeltą arba galimą (hipotetinį) neigiamą poveikį viešojo sektoriaus subjekto veiklai, reputacijai, pasitikėjimui juo, finansinius nuostolius, poveikį veiklos tęstinumo užtikrinimui ir t. t., analizę, nustatyta, kad gali būti gaunami kitų institucijų, pvz., LTG akcininko Susisiekimo ministerijos, LR specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT), paklausimai apie konkrečius atvejus ar situacijas apie galimas korupcijos apraiškas (rizikas) arba kontrolės veiksmų metu nustatytas ydingas situacijas. Šiuo atveju LTG VS atitikties pareigūnai, atlikdami proceso kontrolės veiksmus, patys nustatė atvejus dėl nepatikrintų kandidatų patikimumo. Pagrindimas. Personalo patikimumo užtikrinimas yra vienas iš korupcijai atsparios aplinkos kūrimo sistemos elementų (Korupcijos prevencijos įstatymo (toliau – Įstatymas) 5 str.). Vadovaujantis Įstatymo 17 str., Asmenų, siekiančių eiti pareigas LTG įmonių grupėje, patikimumo patikrinimo proceso standarto, patvirtinto LTG generalinio direktoriaus 2022 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. ĮS(KORP)-31/2022, nuostatomis, įmonė, kreipdamasi į STT dėl tikslinės informacijos gavimo, privalo atlikti kandidatų, pretenduojančių eiti tam tikras pareigas, kurių sąrašas patvirtintas LTG generalinio direktoriaus 2023 m. gegužės 22 d. įsakymu Nr. ĮS(LTG-38/2023 „Dėl LTG įmonių grupės pareigų, kurias asmeniui siekiant eiti, atliekamas patikimumo patikrinimas, sąrašo patvirtinimo“. Neatlikus kandidatų patikimumo patikrinimo, ne tik neįvykdoma įstatymo prievolė užtikrinti personalo patikimumą, bet ir kyla rizika, kad pareigas, kurios sietinos su didesne nei maža korupcijos rizika, užims asmuo, galimai neatitinkantis patikimumo kriterijų.					

	Nepatikrinus kandidato, asmenį paskyrus į atitinkamas pareigas, didėja rizika įvykdyti korupcinio pobūdžio veikas: kyšio, klastojimo, piktnaudžiavimo ir pan. arba padaryti kitą pažeidimą: viešų ir privačių interesų derinimo, etikos nuostatų ir pan. Tokiu atveju pažeidžiant įstatymo nuostatas, išvengiama ne tik atitikties rizika, bet įmonei gali būti padaroma didelė reputacinė ar net finansinė žala. Be to, LTG priskirtina antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbioms įmonėms, todėl personalo patikimumo užtikrinimas svarbus ir įgyvendinant nacionaliniam saugumui svarbią nuostatą (Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo 17 str.). Be to, LTG įmonių grupėje įdiegtas ISO 37001:2016 „Antikorupcinės vadybos sistemos. Reikalavimai ir naudojimo gairės“ standartas (toliau – Standartas), kurio 7.2.2.2 p. numatyta, kad „dėl visų pareigybių, kurioms, kaip nustatyta atlikus korupcijos rizikos vertinimą, kyla didesnė nei maža korupcijos rizika, ir dėl antikorupcinės atitikties funkcijos, organizacija įgyvendina procedūras, kuriomis užtikrina, kad „prieš įdarbinant asmenis ar perkeltant darbuotojus į aukštesnes pareigas, būtų atliekamas stropus patikrinimas siekiant kuo geriau įsitikinti, kad juos tinkama įdarbinti arba perkelti į kitas pareigas ir kad galima pagrįstai manyti, jog jie laikysis antikorupcinės politikos ir antikorupcinės vadybos sistemos reikalavimų“. LTG kasmet atlieka kandidatų, siekiančių eiti tam tikras pareigas LTG įmonių grupėje, patikimumo patikros analizę ir jos apibendrinimą pateikia kasmetinėje LTG įmonių grupės korupcijos prevencijos ataskaitoje. Iš atliktos analizės matyti, kad per pastaruosius dvejus metus buvo nustatyti keli faktai, įrodantys, kad kandidatai buvo paskirti į pareigas nepatikrinus jų patikimumo (2021 – 1, 2022 – 3). Aiškinantis tokių kandidatų patikimumo ne patikrinimo priežastis, nustatyta, kad tikrinamų asmenų pareigos, į kurias jie kandidatuoja, nebuvo įtrauktos į tikrinamų pareigybių sąrašą, patvirtintą LTG generalinio direktoriaus, kadangi buvo pakeistas pačių pareigų pavadinimas ir asmuo kandidatavo į pareigas, kurios pakeitus pavadinimą, nebuvo įtrauktos į tokių pareigų sąrašą, nors savo veiklos pobūdžiu tokios pareigos sietinos su didesne nei maža korupcijos rizika ir privalėtų būti įtrauktos į tikrinamų pareigų sąrašą. Todėl atsakingiems personalo darbuotojams steigiant naujas pareigybes ar keičiant esamų pareigybių pavadinimus, būtina nedelsiant informuoti VS atsakingus darbuotojus dėl poreikio įvertinti naujos pareigybės veiklos pobūdį ir nuspręsti dėl įsteigtų naujų ar pakeistų esamų pareigų įtraukimo į tikrinamų pareigų sąrašą.
Rizika – R2 Vidutinis rizikingumo lygis 15	R2 – į atitinkamas laikinas pareigas paskiriamas asmuo, kurio patikimumas nėra patikrintas P=3; T=5. Rizikos lygis: $R=T \times P$; $R2=15$ Tikimybė (T) vertinama 5 lygiu (labai aukštas lygis), nes 2022 m. nustatyti pasikartojantys atvejai, kuomet buvo paskirti laikinai einantys pareigas asmenys nepatikrinus jų patikimumo, t. y. 6 ir

	daugiau atvejų per metus subjektuose, kuriuose dirba daugiau kaip 5 000 darbuotojų. Poveikis (P) vertinama 3 lygiu (pastebimas lygis), nes atlikus pateiktų poveikio kriterijų, kurie nusako konkrečios rizikos sukeltą arba galimą (hipotetinį) neigiamą poveikį viešojo sektoriaus subjekto veiklai, reputacijai, pasitikėjimui juo, finansinius nuostolius, poveikį veiklos tęstinumo užtikrinimui ir t. t., analizę, nustatyta, kad gali būti gaunami kitų institucijų, pvz., Susisiekimo ministerijos, STT, paklausimai apie konkrečius atvejus ar situacijas apie galimas korupcijos apraiškas (rizikas) arba kontrolės veiksmų metu nustatytas ydingas situacijas. Šiuo atveju LTG VS darbuotojai, atlikdami proceso kontrolės veiksmus, patys nustatė atvejus dėl nepatikrintų kandidatų patikimumo. Pagrindimas. Įstatymo 17 str. numato, kad turi būti atliekama ne tik kandidatų, siekiančių užimti įstaigų/įmonių vadovų, taip pat padalinių vadovų pareigas, patikimumo patikra, bet ir asmenų, laikinai paskirtų eiti šias pareigas, patikimumo patikra. LTG generalinio direktoriaus 2023 m. gegužės 22 d. įsakymu Nr. ĮS(LTG-38/2023 „Dėl LTG įmonių grupės pareigų, kurias asmeniui siekiant eiti, atliekamas patikimumo patikrinimas, sąrašo patvirtinimo“ patvirtintas sąrašas pareigybių, į kurias laikinai paskyrus asmenį, privaloma patikrinti jo patikimumą. Iš vidinių teisės aktų analizės ir personalo atsakingų darbuotojų interviu buvo nustatyta, kad teisinio reglamentavimo dėl laikinai paskiriamų į atitinkamas pareigas, nėra. Tačiau LTG įmonių grupėje nustatyta faktinė tokių asmenų paskyrimo tvarka. Taip pat nėra reglamentuota, kada ir kaip kreipiamasi į atsakingus VS darbuotojus dėl laikinai einančių atitinkamas pareigas patikimumo patikros. Todėl šiuo atveju nustatyta, jog pirma, nėra aiškos reglamentuotos laikinai einančių pareigas paskyrimo tvarkos; antra, gali būti, kad dėl aiškos tvarkos trūkumo nebus užtikrintas asmens, laikinai paskirto eiti atitinkamas pareigas, patikimumas. Dėl šios priežasties kyla atitikties rizika (nėra įvykdomas įstatymo reikalavimas patikrinti asmenų, laikinai einančių atitinkamas pareigas, patikimumą; gali kilti reputacinė rizika (pvz., paskiriamas asmuo gali piktnaudžiauti suteiktais įgaliojimais ar gali būti sulauktas žiniasklaidos dėmesys/tyrimas personalo patikimumo klausimais) ar net reputacinė-finansinė rizika (paskiriamas į atitinkamas pareigas asmuo gali piktnaudžiauti įgaliojimais ar padaryti kitą korupcinio pobūdžio pažeidimą taip padarydamas didelę žalą LTG įmonės veiklai, finansams ar pan.). Todėl būtina reglamentuoti asmenų, laikinai einančių pareigas, paskyrimo tvarką ir sukurti mechanizmą, numatantį asmenų, laikinai einančių atitinkamas pareigas, patikimumo patikrinimo užtikrinimą.
Rizika – R3 Vidutinis rizikingumo lygis 15	R3 – pažeidžiant atitinkamas procedūras (neskaidriai) įdarbinami asmenys P=3; T=5. Rizikos lygis: $R = T \times P$; $R3 = 15$ Tikimybė (T) vertinama 5 lygiu (katastrofinis lygis), nes per pastaruosius metus nustatytas vienas atvejis, kuris dėl savo dėmesio galėtų būti pripažįstamas kaip rezonansinis atvejis.

	Poveikis (P) vertinamas 3 balais (pastebimas lygis), nes dėl įdarbinimo procedūrų laikymosi gali būti gaunami kitų institucijų, pvz., Susisiekimo ministerijos, paklausimai apie konkrečius atvejus ar situacijas apie galimas korupcijos apraiškas (rizikas) arba kontrolės veiksmų metu nustatytas ydingas situacijas. Be to, 2023 m. būta pavienių pranešimų žiniasklaidoje apie galimai korupcinio pobūdžio veiksmus, susijusius su viešojo sektoriaus subjekto veikla, pvz., asmens įdarbinimu į Korporatyvinių reikalų direktoriaus pareigas. Pagrindimas. Atsparumo korupcijai politikoje įtvirtinta nuostata, kad LTG įmonių grupėje galioja nulinė tolerancija korupcijai. Per pastaruosius metus gauti trys oficialūs akcininko – SM lūkesčių laiškai, kuriuose prašoma įsipareigoti veikti skaidriai ir atsakingai. Trečiuoju akcininko prašymu kreipiamas dėmesys į skaidrų atrankos procesą: vykdant atrankas vertinti visas susijusias rizikas: politines, sąsajas su politinėmis partijomis, privačių ir viešų interesų konflikto ar jo regimybės, nepotizmo ar protegavimo. Atrankos turi būti skaidrios, viešos, aiškos (lengvai randamas skelbimas, aiškūs vertinimo kriterijai, reikalavimai, aiški kandidatavimo tvarka ir pan.), o procesas reglamentuotas. Sprendimus priiminėjantys asmenys turi vertinti visas aplinkybes, informaciją, kuri gali kelti tam tikrų rizikų. 2023 m. kovo mėn. žiniasklaidoje pasirodžius informacijai, kad LTG į Korporatyvinio reikalų direktoriaus pareigas buvo įdarbintas asmuo, galimai neskaidriai, pažeidžiant viešuosius ir privačius interesus, Vyriausioji tarnybinė etikos komisija atliko tyrimą, tačiau galimo interesų konflikto pažeidimo fakto nenustatė. Nepaisant to, LTG įmonių grupėje aktyviai imtasi papildomų skaidrumo nuostatų įtvirtinimo vidiniuose teisės aktuose ir veiksmų taikant papildomas priemones. 2023 m. LTG organizavo tarpinstitucinį pasitarimą, kurio metu buvo pakviesti dalyvauti Susisiekimo ministerijos, Transparency Lietuvos skyriaus, AB „Lietuvos paštas“, Lietuvos turto banko atstovai, kurie pasidalino gerąja praktiką viešųjų ir privačių interesų valdymo srityje. Be to, pastarąsias dienas LTG komunikavo išorėje, kad priėmė sprendimą abipusio susitarimo pagrindu atleisti iš darbo paskirtą Korporatyvinių reikalų direktorę. Siekiant neutralizuoti neigiamą informaciją, LTG įmonės viduje buvo surengtas susirinkimas, kurio metu visiems darbuotojams paaiškinta situacija ir numatomos priemonės skaidrumui stiprinti. Be to, LTG vadovybei buvo pristatytos papildomos teisinio reglamentavimo ir įgyvendinimo papildomos priemonės, padėsiančios galimam viešųjų ir privačių interesų valdymui stiprinti. 2023 m. balandžio 3 d. LTG generalinio direktoriaus įsakymu ĮS(KORP)-10/2023 patvirtinta Interesų konfliktų prevencijos ir valdymo politika skirta užtikrinti interesų konfliktų prevencijos sistemos funkcionavimą LTG įmonių grupėje, nustatyti galimus interesų konfliktus, kurti korupcijai ir nesąžiningumui atsparią aplinką bei didinti pasitikėjimą LTG grupės veikla (1.2 p.). Vadovaujantis šiame dokumente įtvirtintomis nuostatomis, kandidatai, prieš jiems pradedant eiti pareigas LTG įmonių grupėje, privalo būti patikrinti dėl potencialaus interesų konflikto (1.2.1 p.). Be to, 2023 m. gegužės 22 d. LTG Žmonių ir kultūros direktoriaus potvarkiu Nr. PO(KORP)-23/2023 „Dėl darbuotojų atrankos proceso
--	--

	standarto patvirtinimo“ įtvirtinta kandidato deklaravimo anketos pateikimo tvarka: pretendentas į atitinkamas pareigas pateikia kandidato deklaravimo anketą, kurioje prašoma pateikti duomenis, galinčius kelti galimą interesų konfliktą. Kandidato deklaracijoje pateikta tikslinė informacija perduodama atsakingiems VS darbuotojams, kurie įvertina, ar kandidato pareigos, kurias jis pretenduoja užimti, nesietinos su galimomis viešųjų ir privačių interesų konfliktą keliančiomis rizikomis. Todėl būtina įvertinti kiekvieno kandidato, kuris pretenduoja užimti tam tikras pareigas, kurių sąrašas patvirtintas LTG generalinio direktoriaus 2023 m. gegužės 22 d. įsakymu Nr. ĮS LTG-38/2023 „Dėl LTG įmonių grupės pareigų, kurias asmeniui siekiant eiti, atliekamas patikimumo patikrinimas, sąrašo patvirtinimo“, kandidato deklaracijos anketoje pateiktus duomenis siekiant nustatyti, ar nėra aplinkybių, galinčių kelti galimą interesų konfliktą kandidatą paskyrus į atitinkamas pareigas. LTG įmonių grupėje imtasi ir kitų papildomų skaidrumą stiprinančių priemonių. 2023 m. periodiškai vedamuose įvadiniuose korupcijos prevencijos mokymuose naujai priimtiems darbuotojams akcentuojama prievolė pateikti privačių interesų deklaraciją ir paaiškinami darbuotojo įsipareigojimai ir atsakomybė valdant galimus interesų konfliktus. 2023 m. liepos 20 d. organizuoti tiksliniai mokymai darbuotojams viešųjų ir privačių interesų konfliktų valdymo klausimais, pristatyti praktiniai šio proceso įgyvendinimo aspektai ir VTEK praktika. Didinant darbuotojų sąmoningumą, pateikta pakartotinė vidinė komunikacija dėl viešųjų ir privačių interesų konfliktų valdymo.
Kita informacija	
5. Pasiūlymai dėl nustatytų rizikų mažinimo priemonių taikymo	Dėl rizikos R1 valdymo priemonių: aktualios informacijos apie įsteigtas ir (ar) pakeistas (panaikintas) pareigybes perdavimas • HR SAP'e suformuoti ataskaitą apie įsteigtas ir (ar) pakeistas (panaikintas) pareigybes pagal tam tikrus kriterijus (LTG/Veiklos vieneto pavadinimas, padalinio/funkcijų pavadinimas, pareigų pavadinimas); • Suteikti VS atsakingiems darbuotojams prieigas prie šios ataskaitos; • VS atsakingiems darbuotojams periodiškai atsisiųsti ataskaitą, įvertinti ataskaitos duomenis dėl naujai įsteigtų/pakeistų pareigybių pavadinimų ir pagal poreikį atnaujinti (aktualizuoti) tikrinamų pareigybių sąrašą, pateikti jį tvirtinimui; • VS atsakingiems darbuotojams atnaujinus šį sąrašą, pateikti HR Operacijų ir atrankų atsakingiems darbuotojams. Dėl rizikos R2 valdymo priemonių: laikinai einančių darbuotojų skyrimo į pareigas ir jų patikimumo patikrinimo tvarkos apibrėžties

	• Papildyti Kandidatų, siekiančių eiti pareigas LTG įmonių grupėje, patikimumo patikros proceso standarto nuostatas įtraukiant ir laikinai einančių pareigas patikimumo patikrinimo nuostatas; • HR su vadovais suderinti laikinai einančio pareigas skyrimą; • Vadovams pateikti užsakymą HR Operacijoms per HR paslaugų katalogą dėl laikinai einančio pareigas darbuotojo skyrimo; • HR Operacijų darbuotojui, kuris vykdo užsakymą, pateikti VS atsakingiems darbuotojams duomenis dėl asmens, kuris bus laikinai paskiriamas į pareigas patikimumo patikrinimo; • VS atsakingam darbuotojui įvertinti pateiktą informaciją ir pagal poreikį atlikti asmens patikimumo patikrą kreipiantis į STT, o įvertinus gautą informaciją, pateikti HR Operacijų darbuotojui; • HR Operacijų darbuotojams, gavus šią informaciją apie patikrintą asmenį, parengti įsakymą dėl laikinai einančio pareigas darbuotojo skyrimo; • Pasibaigus kalendoriniams metams, VS atsakingiems darbuotojams atlikti bendrą įvertinimą, ar visų darbuotojų, prieš juos paskiriant laikinai eiti atitinkamas pareigas, patikimumas buvo patikrintas. Dėl rizikos R3 valdymo priemonių: kandidatų deklaracijoje-pateiktų duomenų vertinimas • HR atrankų skelbimuose nurodyti reikalavimą – atitinkamų pareigybių kandidato deklaracijos pateikimą; • Gavus iš kandidato deklaraciją, HR Atrankų arba Įdarbinimo darbuotojui pateikti ją VS darbuotojams įvertinti, ar pateiktoje deklaracijoje nėra aplinkybių, galinčių kelti viešų ir privačių interesų konfliktą kandidatui užėmus pareigas, taip pat ar nėra kitų kliūčių, dėl kurių kandidatas negalėtų eiti atitinkamų pareigų, į kurias kandidatavo; • VS darbuotojui įvertinti kandidato deklaracijoje pateiktus duomenis ir informuoti HR atstovus dėl galimų rizikų ir kliūčių, jei tokios būtų nustatytos.
6. Kitos pastabos	Išvados surašymo dieną siūlymai dėl R1 įgyvendinti
7. Priedai	Nėra
8. Išvadą parengęs asmuo	Žaneta Navickienė